

Vihreä maa

Maaseutu- ja erävihreät ry:n
julkaisu 1 / 2014

Maaseutu pelastaa maailman!

Maaseudun vihreät etsivät ja löysivät vertaistukea

MEVi huomattu vihreissä, Suomessa ja Euroopassa

”Maaseutuvihreät” tuottaa Googlessa 2050 tulosta: uutisia, erityisesti puolueen ulkopuolella ihmettelyä siitä, mikä joukko se on, onko heitä, mitä he tekevät city-puolueessa; innostusta, vähättelyä, kummeksusta.

Vuonna 2011 perustettu Maaseutu- ja erävihreät (MEVi) oli ainakin välillä Vihreän liiton nopeimmin kasvava jäsenjärjestö.

Eero Karisto

MEVin puheenjohtajana profiloitumisella oli ilmeisesti huomattava merkitys, kun **Anne Bland** viime keväänä valittiin Vihreän liiton varapuheenjohtajaksi. Kenttäväki myös kaupungeissa oli valmis nostamaan näkyvän maaseutuvihreän puolueen johtopaikoille.

– Moni maalla asuva vihreä koki viime eduskuntavaalien aikana ja hetken jälkeen tarvetta lyöttäytyä yhteen jo ihan vertaistuen vuoksi, selvittää Maaseutu- ja erävihreitä yhdistyksen perustamisesta lähtien johtanut Bland taustaa yhdistyksen perustamiselle.

– Elämä yksinäisenä vihreitä symppaavana tai vihreänä aktiivina ja valtuutettuna voi maaseutumaisilla alueilla olla aika rankkaa, ja vaalitappio vihdoinkin aktivoi ihmiset.

– Lisäksi koettiin, että puolue ei ”puhunut maaseutua”. MEVin perustaminen nähtiinkin mahdollisuutena tuoda kokonaisvaltaisempaa näkemystä vihreään politiikkaan. Vaikka arvot yhdistävät kaikkia vihreitä, toimintaympäristö sanelee hyvin pitkälti politiikan tekotavan.

– Lappeenrantalainen **Sari Skinnari** nosti julkisesti maaseutuvihreiden perustamisen esille heti eduskuntavaalien jälkeen. Kuopion puoluekokouksen yhteydessä olikin jo perustamiskokous, jonne tuli paljon ihmisiä paikalle. Kiinnostus yllätti varmasti meidät kaikki, paikalla oli muistaakseni 70 ihmistä, muistelee Anne Bland.

Vihreät maalla ja maalaiset vihreissä

Onko MEVi maaseudun edustaja vihreissä vai vihreiden edustaja maaseudulla?

– Hyvä kysymys. Haluaisin nähdä, että MEVillä on tarjota puolueelle asiantuntemusta ja ruohonjuuritason kokemusta maaseutua koskevissa asioissa,

ja toisaalta pitää vihreää lippua korkealla myös maaseudulla.

MEVin viesti toisaalta vihreille, toisaalta maaseudun ihmisille on Blandin mukaan sama:

– Suomalainen maaseutu on meille tärkeä monella tapaa: se tarjoaa meille virkistykseen lisäksi ruokaturvan, energiaomavaraisuuden, työpaikkoja ja elämänlaatua.

– Mutta tämä ei tapahdu ilman proaktiivisia poliittisia toimia. Siksi maaseutuvihreät ovat nyt mukana poliittisella kartalla rakentamassa uudenlaista kestävämpää maaseutua.

Erä-sana tuli yhdistyksen nimeen laajentamaan mielikuvaa. Toisessa kokouksessa yhdistyksen nimi muutettiin muotoon Maaseutu- ja erävihreät.

– Moni ei tule ajatelleeksi, että esimerkiksi Lappi ei ole maaseutua, vaan pääasiassa erämaata, jolla on täysin maaseudusta erilliset, omat haasteensa.

City-leima ei johdu Vihreän liiton politiikasta

Vihreiden leimalle kaupunkilaispuolueena on Blandin mukaan yksinkertainen selitys:

– Vihreät ovat suosituimpia kaupungeissa, esimerkiksi Helsingissä toiseksi suurin puolue. Kun valtakunnallinen lehti on Helsingin Sanomat, niin vihreiden valtuustoryhmän päätökset leviävät hyvin koko Suomeen.

– Ongelmana on kuitenkin, että se mikä toimii Helsingissä, ei toimikaan pienemmässä kaupungissa tai maaseudulla.

Leima ei Blandin mukaan johdu puolueen harjoittamasta politiikasta:

– Ironista on, että puolueen politiikka on hyvinkin lähellä maaseudun arkea: ympäristönsuojelu, lähi- ja luomuruoka, hajautettu energia ja myös tuttu perustulo, josta hyötyisivät tuottajat ja itsensä työllistävätkin maalla asuvat. Vihreiden maaseutuohjelma on

Vihreiden politiikka on hyvin lähellä maaseudun arkea, sanoo Maaseutu- ja erävihreiden puheenjohtaja ja vihreiden eurovaaliehdokas Anne Bland.

itse asiassa asiantuntijapiireissä kehuttu loistavaksi tyyliin ”muuta emme tarvitsikaan”.

Vihreän liikkeen kasvu- potentialiaali maaseudulla

Bland ei innostu pohtimaan, miksi vihreät tarvitsevat maaseutujärjestöä, mut-

ta eivät esimerkiksi Kokoomus tai Vasemmistoliitto, tai sitä, onko vihreiden helpompi löytää sijaa maaseudulla kuin Keskustan pääkaupunkiseudulla.

– En osaa enkä voi ottaa kantaa toisten puolueiden asioihin. Minusta

jatkuu sivulla 3

Tässä numerossa:

Vihreät olisivat halunneet perustulon
maaseutuohjelmaan

Vaihtoehto-Nobelit jaettiin taas
Tukholmassa

Luonnon monimuotoisuus
tarvitsee hoitajia

Maaseutu etsii ympäristöratkaisuja

Maaseutumanifesti

Pääkirjoitus

Vastakkainasettelun aika on ohi

Kaupunkilaisten ja maaseudun välille näyttää vihreissä kertyneen selkeämpi muuri kuin ehkä missään muussa puolueessa. City-vihreät on puolueen ulkopuolella levinnyt leima, jolla maaseudun väkeä pelotellaan äänestämästä vihreitä.

Mutta kyllä se raja vihreiden sisälläkin tunnistetaan. Yhteiset ympäristöarvot tahtovat peittyä näkökulmaerojen taakse. Pedanttien vihreiden keskuudessa joskus keskinäiset erot korostuvat enemmän kuin yhteiset näkemykset, jopa siinä määrin että siitä voi joskus olla haittaa yhteisten tavoitteiden edistämiseksi. Sen on kyllä välillä havainnut vihreiden sisäisessä maaseutu vs. kaupunki -keskustelussa, molemmin puolin.

Mutta puhdas ympäristö, luonnon monimuotoisuus ja hyvä ruoka ovat vihreiden tavoitteita asuinpaikasta riippumatta. Se kaikki edellyttää, että maaseudulla myös asutaan, eletään ja toimitaan.

Maalla ja kaupungissa asuminen edellyttävät ja mahdollistavat eri asioita.

*

Mutta vastakkainasettelu on harhaanjohtavaa myös sikäli, että Suomi on paljon muutakin kuin cityä ja maaseutua. Maaseutu- ja erävihreät ottivat nimeensä tuon erä-sanan muistuttamaan, että suuri osa maan pinta-alasta on jotain muuta kuin kaupunkia tai perinteistä maalaismaisemaa.

Sitten on perinteisen maalaismaiseman ja city-vihreyden välillä kaikenlaista.

Eero Karisto

Ekosysteemipalvelut voidaan jakaa neljään ryhmään:

** Tuotantopalveluja ovat esimerkiksi ravinto, puhdas juomavesi, hengitysilma, puu raaka-aineena, polttoaineet, rakennusmateriaalit ja lääkeaineet.*

** Ylläpitopalveluihin kuuluvat esimerkiksi yhteyttäminen ja ravinteiden kierto.*

** Säätelytehtävässään luonto säätelee muun muassa ilmakehän ja vesistöjen koostumusta ja estää eroosiota.*

** Kulttuurisia palveluja ovat luonto esteettisenä kokemuksena sekä inspiraation ja luovuuden lähteenä, luonnossa virkistäytyminen ja luonto tiedon lähteenä.*

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä YTR on valtioneuvoston asettama yhteistyöelin, jonka työhön osallistuu yli 500 ihmistä useista ministeriöistä ja muista organisaatioista.

YTR:n tehtävänä on sovittaa yhteen maaseudun kehittämistoimia ja edistää maaseutuun kohdistettavien voimavarojen tehokasta käyttöä.

Yhteistyöjärjestelyllä tuetaan valtakunnallista, alueellista ja paikallista maaseudun kehitystyötä sekä lisätään valmiuksia hyödyntää EU-osarabotteisia ohjelmia ja muita maaseudun kehittämisvälineitä.

Kuudes maaseutupoliittinen kokonaisohjelma 2014–2020 on Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän YTR:n toimintaohjelma. Ohjelma on linjassa hallituksen maaseutupoliittisen toimenpideohjelman 2012–2015 kanssa.

Vihreät olisivat halunneet perustulon maaseutuohjelmaan

Maaseutuohjelma korostaa kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutusta

Hyvinvoivaa maaseutua tarvitaan puhtaan energian, ruuan, veden ja muiden ekosysteemipalveluiden vuoksi, linjataan kuudennessa maaseutupoliittisessa kokonaisohjelmassa. Jotta näiden tuotanto voidaan turvata, on maaseudulla asuvien ihmisten ja siellä toimivien yritysten toimintaedellytyksistä huolehdittava.

Kuudes maaseutupoliittinen kokonaisohjelma vuosille 2014–2020 pyrkii vastaamaan kysymykseen, mihin maaseutua tarvitaan. Ohjelma on Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän YTR:n toimintaohjelma, joka on linjassa hallituksen maaseutupoliittisen toimenpideohjelman 2012–2015 kanssa.

Suomalaisella maaseudulla on tulevaisuudessa suuri yhteiskunnallinen ja globaali merkitys, ohjelmassa uskotaan.

Metropolin hyvinvointi -kirjan tekijät kuvaavat maaseudun ja keskusten yhteistyötä toteamalla: ”Metropolikeskukset ... elävät symbioosissa luonnonvarojen, työvoimaa ja virkistysmahdollisuuksia tarjoavan muun maan kanssa.”

Maaseutupoliittisessa ohjelmassa todetaan vahvasti, että elinkeinon kehittämisessä suunta on kohti ekotaloutta eli maaseudun voimavarojen hyödyntämistä tehokkaasti ja kestävästi.

Vihreät olisivat halunneet ohjelman nostavan esiin maaseudun merkityksen hiilinieluna ja konkreettisoivan askelmerkit, joilla hiilineutraaliin yhteiskuntaan päästään.

Kunkin alueen omat resurssit ja tarpeet

Ohjelmassa puhutaan paikkaperustaisesta kehittämisestä. Se lähtee kunkin alueen luonnon resurssista, sosiaalisesta ja tiedollisesta pääomasta, infrastruktuurista, kulttuurista, perinteestä, tahtotilasta ja tarpeista. Sijainti kaupunkien lähellä luo monia mahdollisuuksia maaseudun kehittämiselle. Kaupunkialueiden tarpeet voidaan ottaa huomioon asuminen ja virkistytymismahdollisuuksien kehittämisessä ja lähiruuan tuotannossa. Mitä kauemmas kaupunkialueilta siirrytään, sitä merkittävämmäksi tulee maa- ja metsätalouden rooli elinkeinona.

Lea-Elina Nikkilä

Maaseudulla väki vähenee ja vanhusväestön osuus kasvaa muuta maata nopeammin. Uudenlainen palveluja tuottava liiketoiminta – yhteiskunnalliset ja sosiaaliset yritykset sekä uusosuustoiminta – voivat luoda innovatiivisia toimintamalleja haastavillekin alueille.

Tekniikka ei korvaa auttavia käsiä

Kuntarakenteen lisäksi myös palvelurakenne muuttuu. Tiestöllä on aina ollut suuri merkitys laajassa, harvaan asutussa maassa. Asukkaiden lisäksi se on palvellut teollisuuden ja rakentamisen raaka-aineiden kuljetuksissa. Tältä osin niiden merkitys ei edelleenkään vähene. Sen sijaan asukkaiden kannalta ajanmukaiset tietoliikenneverkot ovat välttämättömiä, sillä niiden avulla voidaan tuottaa kasvava määrä palveluja kustannustehokkaasti kaikille.

Tekniikka ei kuitenkaan korvaa ihmistä siellä, missä tarvitaan auttavia käsiä, huolenpitoa ja juttuseuraa.

Vihreät tarjosivat perustuloa

Vihreät halusivat ohjelmaan mukaan esityksen perustulosta, joka helpottaisi kaikkein köyhimpien elämää ja mahdollistaisi paremmin monenlaisen talkoo- ja auttamistyön.

Elävän ja asukkaistaan huolta pitävän maaseudun ydinkysymys on toimivan lähidemokratian ja osallisuuteen perustuvan yhteistyön kehittyminen. Yhteiskunnan taholta se edellyttää konkreettisia toimenpiteitä lähidemokratian kehittämissä.

Maaseutupoliittinen ohjelma nostaa uutena ideana kehittämisen avuksi kansalaisyhteiskuntatoumuksen. Se on monissa maissa käytttöön otettu työkalu, jolla vahvistetaan julkisten toimijoiden ja kansalaisyhteiskunnan yhteisiä arvoja sekä keinoja hyvinvoinnin saattamiseen.

Erääksi keinoksi todetaan kansalaisjärjestöjen rahoituksen turvaaminen. Tässä työssä Leader-ryhmien toiminta EU:n ja kansallisten hankerahojen myöntämisessä on ollut tärkeää, ja sille nähdään yhä enemmän tarvetta.

Jatkoa etusivulta

on erittäin tärkeää, että vihreät on koko maan puolue. Kannatuksemme on vahvaa erityisesti suurissa kaupungeissa, mutta myös maaseutu kaipaa vihreitä ratkaisuja. Näen vahvasti maaseudussa vihreän liikkeen kasvumahdollisuuden.

– Keskusta on tehnyt jo hyvää työtä pitämällä maaseudun asioita agendalla, ja nyt myös Perussuomalaiset, mutta on tärkeää antaa ihmisille vaihtoehtoja. Ja sitä paitsi, maaseutu ansaitsee useita puolustajia.

Yhteistyötä ja kiinnostusta eri puolilla

MEVin yhteistyökumppaneiksi puheenjohtaja Anne Bland määrittelee ennen kaikkea emopuolueen mutta myös MTK:n ja erilaiset maaseudun asioista päättävät tahot, ministeriöt ja muut.

– Euroopan vihreissä on myös oltu erittäin kiinnostuneita maaseutuvihreyden konseptista.

Joko MEVin olemassaolo on ehtinyt vaikuttaa?

– Mielenkiintoinen kysymys. Olisikin hienoa, jos joku akateemikko voisi tutkia tätä. Uskon kuitenkin, että jo pelkkä olemassaolomme vaikuttaa koko puolueeseen niin, että maaseudun erilainen toimintaympäristö otetaan ihan eri tavalla huomioon. Ainakin puolueen ulkopuolella MEVi tunnetaan ja olemme saaneet paljon positiivista palautetta.

– Vaikuttamme puolueessa ohjelmatyön kautta, hallituksessa ja valtuuskunnassa, sekä myös Euroopan vihreässä puolueessa, EGP:ssä.

– Yhteistyössä muiden kanssa olemme myös järjestäneet kaikille avoimia seminaareja aiheista kuten CAP, EU:n yhteinen maatalouspolitiikka sekä GMO. Puolueen kesäpäivillä olemme järjestäneet jäsenkoulutuksia, esimerkiksi maaseudun mahdollisuuksista Suomelle.

Pieni budjetti ja Skype

– MEVin ainoa rahoituslähde on osa jäsenmaksutulosta, osa menee puolueelle, joten omia tapahtumia ei ole varsinaisesti voitu järjestää. MEVin hallitus asuu ympäri Suomea, joten kokoustamme myös Skypellä, kertoo Bland.

– Pyrimme kuitenkin järjestämään omakustanteisia tapaamisia jäsenille kahdesti vuodessa vuosikokouksen lisäksi.

On tärkeää myös huomata, että MEVi ei ole tarkoitettu vain maalla asuville vihreille tai siellä vihreitä symppaaville, vaan asuinpaikasta riippumatta kaikille, joiden sydän sykkii maaseudulle, Bland mainostaa.

Tämänvuotiset vaihtoehtonobelitit vasemmalta: Paul Walker, Denis Mukwege, Hans Herren ja Raji Sourani. Kuva: Wolfgang Schmidt

Vaihtoehto-Nobelit jaettiin taas Tukholmassa

MEVin edustajat kutsuvieraina

Eero Karisto

Toimittaja ja filatelisti **Jakob von Uexkull** ehdotti Nobel-säätiölle yhden palkinnon jakamista ekologisista perusteista ja erityisesti kehittyvien maiden kansalaisille. Säätiö ei ideasta innostunut, joten von Uexkull – sittemmin vihreä europarlamentaarikko – myi erittäin arvokkaan postimerkkikokoelmansa ja perusti 1980 Right Livelihood –säätiön, joka jakaa vuosittain neljä palkintoa ”esimerkillisille ja käytännöllisille maailman kiireellisimpien haasteiden ratkaisuille”. Luonnonsuojelun, ihmisoikeuksien, kestävä kehitys, terveys, koulutus ja rauha ovat tyypillisiä palkinnon-saajien toimialueita.

The Right Livelihood –säätiö jakaa vuosittaiset palkintonsa, ns. vaihtoehto-Nobelit, pari päivää ennen varsinaisia Nobel-palkintoja Tukholmassa.

Raiskattujen ja ympäristön puolesta

Yksi vuoden 2013 palkinnonsaajista on tohtori **Denis Mukwege**, joka on parantanut 40 000 raiskatun kongolaisen tytön ja naisen henkisiä ja ruumiillisia vammoja ja puhunut raiskausten ja meidän kännyköidemme verisestä yhteydestä julkisuudessa henkensäkin uhall.

Amerikkalainen **Paul Walker** on 90-luvulta asti vähentänyt 55 000 tonnia maailman kemiallisia aineita Green Cross Internationalin ja **Mihail Gorbatšov**in kanssa. **Vladimir Putin**

on nyt lakkauttanut ohjelman Venäjällä, mutta kemiallisia aseita maailmassa ja merenpohjassa riittää.

Ihmisoikeusjuristi **Raji Sourani** Gazasta on puolustanut palestiinalaisten ja arabien oikeuksia 35 vuotta ja istunut useita kertoja sekä palestiinalaisissa että israelilaisissa vankiloissa toimintansa johdosta. Hän on koulutanut mm. Libyaa ihmisoikeusjuristeja **Muammar Gaddafin** kukistamisen jälkeen.

Neljäs palkinnon saaja on sveitsiläinen agronomi **Hans Herren**. Hän on toiminut kestävä maanviljelyksen pioneerina ja hänen biologisen tuho- ja laistojuntainnovaation ansiosta 20 miljoonaa afrikkalaista pelastui nälänhädältä. Etelä-Amerikasta peräisin olleet kirvat uhkasivat vakavasti Afrikan kolmanneksi tärkeintä ravintokasvia kassavaa, mutta tutkijaverkostonsa avulla Herren löysi tämän kirvalajin alkuperäiseltä esiintymisalueelta niiden luontaisen vihollisen – eteläamerikkalaisen loispistiäslajin. Hän levitti tuhansia näitä pistiäisiä Afrikan kassaviviljelmille ja pelasti niiden sadon.

Kylätoiminta toi palkinnon Suomeen

Palkinto on saatu Suomeen yhden kerran. Suomalainen kylätoimintaliike palkittiin työstään sen osoittamiseksi, että maaseudulla asuminen ei ole vain menneisyyden vaan myös tulevaisuuden asumismuoto, joka voidaan toteuttaa uusien ideoiden ja teknologian avulla luonnonmukaisesti ja kestävästi.

Maaseutu- ja erävihreiden hallituksen jäsen **Tapio Mattlar** johti suomalaisen kyläaktivistien delegaationa, joka haki palkinnon vuonna 1992 ja on sittemmin ollut kutsuvierana kansainvälisissä Right Livelihood –seminaareissa sekä vuotuisessa palkintojenjakotilaisuudessa Ruotsin vanhalla valtiopäivätalolla. Kutsu juhlaan on kahdelle, ja vuoden 2013 tilaisuuteen hänen kanssaan osallistui Maaseutu- ja erävihreiden puheenjohtaja **Anne Bland**.

Itse tekemisen hengen puolesta

– Kylätoimintaliike on onnistunut luomaan Suomen kylille itse tekemisen hengen ja samoin ovat muut vaihtoehtonobelitit onnistuneet omassa maisaan, omien tavoitteidensa puolesta, kertoo Tapio Mattlar.

– Suomalaisen kylätoiminnan ja suomalaiset kyläaktivistit yhdistää näihin muihin palkittuihin se, että saadaan ihmiset toimimaan itse tärkeiksi kokemiensa asioiden puolesta.

– Sille on hyvä englanninkielinen käsite ”empowerment”, jonka voi kääntää suomeksi sanalla ”voimaannuttaminen”.

Toisin kuin varsinaisten Nobel-palkintojen kanssa, joka tahansa voi ”ilmiantaa” planeetan ja ihmiskunnan pelastajan vaihtoehtonobelitiedok- kaaksi.

Lisätietoja Right Livelihood –säätiön toiminnasta: www.rightlivelihood.org

Vihreä maaseutuaktiivi muistuttaa: Maapallon pelastamiseen tarvitaan maaseutua

Eero Karisto

– Maa- ja metsätalous ei ole maanviljelijöiden temmelyskenttä, jossa he valtavilla tukiaisilla ensisijaisesti pilaa-vat Itämeren, tuottavat kallista ruokaa, kohtelevat eläimiään kaltoin ja hakkaa-vat metsät raiskioiksi. Maatalous on se, joka pelastaa maapallon.

Näin provosoi Maaseutu- ja erävi-h-reiden hallituksen jäsen, luomuviljelijä **Lea-Elina Nikkilä** kaupunkilaiset tar-kastelemaan kriittisesti maaseutuun kohdistuvia ennakkoluulojaan.

– Näen kaupungin ja maaseudun vuorovaikutuksen rikastavan molempia, ja yhteistyössä voidaan tulevaisuuden ongelmia ratkaista parhaiten. Maaseudulla tuotetaan ekosysteemi-palveluja, joita maapallo tarvitsee pelastuakseen.

Worldwatch-instituutin *Maailman tila 2013* -raportin Suomen-julkistamistilaisuudessa instituutin pääjohtaja **Robert Engelman** haastoi suomalaisen maatalouden ja maanviljelijän tavoittelemaan kestäväen kehityksen mal-lin asemaa, Nikkilä kertoo.

– Olen omalla 40 vuotta kestäneellä viljelijän urallani pyrkinyt juuri tuohon päämäärään. On totta, kuten Engelman sanoi, että ”Kaikki riippuu viljelijöistä.

Heitä tarvitaan tuottamaan ruokaa, ja he voivat sitoa hiiltä takaisin maahan. Heille pitäisi myös maksaa siitä.”

Maailman tila -raportissa todetaan, että nykyisellä elintasolla 7,1 miljardia maapallon asukasta tarvitsisi 1,5 maapalloa, jotta kantokyky säilyisi. Miljardi ihmistä on siitä huolimatta aliravittuja.

Toisaalta ylipainosta kärsii ensimmäis-tä kertaa aliravitsemusta enemmän ihmisiä.

Hiilineutraali biotalous myös maataloudessa

– Jos haluamme säästää maapallon myös tuleville sukupolville, on jatkuvan talouskasvun poliitikasta luovuttava. Mielestäni olisi jo aika jakaa luonnon-varat ja hyvinvointi tasaisemmin niin, että vain heikoimmin kehittyneissä maissa taloutta kasvatetaan panostamalla erityisesti ruuan tuotantoon.

– Niin maataloudessa kuin muussakin tutkimus-, kehittämis- ja yritystoinnassa painopisteen tulee olla hiilineutraalin ja öljyttömän biotalouden kehittäminen.

– Jos pelloilla tuotettaisiin tupakan, unikon, biopolttoainneiden ja karjanrehun sijasta ruokaa, sitä riittäisi kaikille. Ja kun vielä varastotappioita pienennetään ja ruuan rosikin heittäminen lopetetaan, voidaan elintarvikkeita tuottaa kestävästi, ympäristö huomioon ottaen ja niin, että viljelijä saa työstään kunnon palkan ja maapallon ihmiset riittävästi peruselintarvikkeita, painottaa Nikkilä.

– Maailma muuttuu oikeudenmukaisemmaksi tuskastuttavan hitaasti. Mahtaako meidän suomalaisten viljelijöiden kestävä tuotantomalli ehtiä pelastaa maailman, pohtii Lea-Elina Nikkilä.

Haapalehdon tilan peltometsäviljelyä: lehtikaalia, kehäkukkia ja luumupuuta. Kuva: Lea-Elina Nikkilä

Luonnon monimuotoisuus tarvitsee hoitajia

Kotieläimet ovat tärkeä apu luonnonhoitotöissä. Pelkällä ihmistyövoimalla urakka olisi käytännössä mahdoton toteuttaa. Kuva: Jukka Mattlar

Suomi sitoutui pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden vähenemisen vuoteen 2010 mennessä, mutta kun tavoitteessa epäonnistuttiin, uusi tavoite on asetettu vuoteen 2020. Tämänkään toteutuminen ei näytä hyvältä. Poliittista tukea tukeva merkittävästi sellaista luonnonhoitoa, jonka avulla tähän tavoitteeseen voitaisiin päästä, ei toistaiseksi ole ollut.

Luonnon monimuotoisuuden perusta on kasvillisuudessa, sillä monien eläinlajien – erityisesti hyönteisten ja lintujen – esiintymisalueet määräytyvät pitkälti kasvillisuuden mukaan. Kasvilajeja uhanalaistuu kiihtyvällä tahdilla, mikä on luonnon monimuotoisuuden kannalta kohtalokasta. Suomen Punaisen kirjan mukaan uhanalaisten kasvien uhkatekijöistä merkittävin on ihmistoiminnan muovaamien avointen alueiden umpeenkasvu. ”Uhanalaisista putkilokasveista 28 % kasvaa ensisijaisesti lajimäärältään rikkaissa perinneympäristöissä, kuten niityillä, kedoilla

ja pientareilla. Rannoilla elää viidennessä ja metsäympäristöissä, lähinnä lehdossa ja harjumetsissä 16 % uhanalaisista kasveista. Tunturipaljakoiilla kasvaa 12 % ja soilla 11 % uhanalaisista kasveista.” (Punainen kirja, Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, s. 186).

Pelkkä suojelu ei riitä

Luonnon monimuotoisuutta on pitkään pyritty edistämään luomalla suojelualueita, jotka rauhoitetaan ihmis-

toiminnalta. Jatkossa olisi panostettava entistä enemmän perinneympäristöihin – luonnonhoitoalueisiin, jotka ovat säännöllisen ammattitaitoisen hoidon piirissä. Hoitomenetelmistä tärkeimmät ovat laidunnus, puuston harvennus ja ei-toivottujen kasvien niitto. Tämän työn onnistumisen edellytyksenä on, että maaseudulla asuu ihmisiä, jotka sitoutuvat tekemään luonnonhoitotöitä ja saavat siitä kohtuullisen korvauksen.

Omalla maatilallamme olemme 1990-luvun puolesta välistä lähtien pyrkinet tekemään kaikki työt luonnon monimuotoisuuden edistämisen ehdoilla. Työ onkin tuottanut tulosta. Kun ensimmäisessä kasvi-inventoinnissa tilamme alueelta löydettiin noin 150 luonnonvaraista putkilokasvilajia, on niitä nyt löydetty jo yli 300, joista yhdeksän uhanalaisia. Perinnemaisematilamme onkin nykyään luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi perinnemaisema-alueeksi ja se valittiin vuoden 2013 perinnemaisemaksi Suomessa (ks. www.mattlar.fi/harju).

Vaarassa on myös ihmisten terveys

Kasvilajiston monimuotoisuus on tärkeää paitsi luonnon myös ihmisen kannalta. Helsingin yliopiston toissa vuonna julkaissama tutkimus ”Environmental biodiversity, human microbiota, and allergy are interrelated” osoitti, että mitä maaseutumaisemmalla alueella lapset asuvat ja mitä enemmän harvinaisia luonnonkasvilajeja lasten kasvuympäristössä on, sitä vähemmän allergioita heillä on. Helsingin Sanomat otsikoikin osuvasti tämän tutkimustuloksen: ”Luonto köyhtyy – sinä sairastut”.

Tapio Mattlar
perinnemaisemanhoitaja
Jukka Mattlar
biologi

Erittäin uhanalainen saunioinidanlukko ilmestyi hoidon myötä Harjun perinnemaisematilalle. Kuva: Jukka Mattlar

Perinneympäristöt ovat sekä monimuotoisimpia että myös uhanalaisimpia luontotyyppejä Suomessa. Oikealla tavalla hoidetut luonnonniityt ovat lisäksi kauniita katsella. Kuva: Jukka Mattlar

Vähenevät resurssit kiristävät yhä tehokkaampaan toimintaan

Maaseutu etsii ympäristöratkaisuja

Maaseudulla on tärkeä rooli ilmastopolitiikassa, vesien tilassa ja luonnon monimuotoisuudessa. On vanhoja syntejä, mutta myös runsaasti toimia vanhojen ongelmien korjaamiseksi ja uusien ennaltaehkäisemiseksi. Resurssit ovat tässäkin tiukalla.

Eero Karisto, Lea-Elina Nikkilä

Maaseudun kehittämisohjelmassa luodaan puitteita myös maaseudun ympäristövaikutuksille. Vähenevät resurssit korostavat entisestään tehokkuuden lisäämistä, sanoo ympäristöneuvos **Tarja Haaranen** ympäristöministeriöstä. Ohjelma ulottuu vuoteen 2020.

Maatalouden ympäristötuki pienee ja mm. perinnebiotooppien sopimusala on viime vuosina vähentynyt. Turve aiheuttaa vastakin ongelmia.

Ympäristötuki entistä enemmän vesistöjen riskialueille

Ympäristötuen toimivuudesta ja toisaalta maatalouden vesistövaikutuksista on käyty hyvinkin kriittistä keskustelua. Tukia on tarkoitua kohdistaa entistä paremmin vesiensuojelun kannalta kriittisiin kohteisiin.

– Uutta ympäristötukea osoitetaan alueellisesti sekä tila- ja lohkokohdaisesti vesiensuojelun kannalta herkimille alueille.

– Tiettyjä vesiensuojelutoimenpiteitä toteutetaan vain näillä vesiensuojelun kannalta tärkeimmillä alueilla eli Suomenlahteen, Saaristomereen, Selkämereen ja Perämereen laskevien jokivesistöjen valuma-alueella. Myös tiettyjen toimenpiteiden ehdot ovat tällä alueella vaativammat.

Kokonaisrahoitus ympäristötuikiin vähenee seitsemän vuoden mittaisella ohjelmakaudella peräti 475 miljoonaa

euroa.

– Tämä lisää tarvetta entisestään tehostaa toimenpiteiden vaikuttavuutta sekä kohdentamista riskialueille, sanoo Haaranen.

Turvemaiden raivauksen jatkuminen iso hiiliongelmia

Maaseudun ilmastovaikutukset ovat myös jatkuvasti suurennuslasin alla.

– Komission linjausten mukaan maaseudun kehittämisohjelman läpileikkaavana teemana tulee olla ilmastotoimet. Monilla toimenpiteillä onkin ilmastovaikutuksia, mutta arvioita ohjelman vaikutuksista ei ole vielä tehty.

– Suurin maatalouden ilmastopäästöjen vähennyspotentiaali on turvemaiden raivauksen vähentämisessä. Euroopan parlamentti hylkäsi ehdotuksen turvemaiden raivauskiellosta.

– Lannanlevitysalan ja rehualan tarve johtavat turvepeltojen raivaukseen erityisesti Pohjanmaalla. Lannanlevitysalan tarpeeseen pitäisi vaihtaa edistämällä lannan ravinteiden kierrätystä esimerkiksi myöntämällä investointitukia lannan käsittelymenetelmiin, joiden avulla lanta jakeistetaan ja sen sisältämät ravinteet voidaan kuljettaa laajemmalle alueelle.

– Lannan biokaasutuksen lisääntyminen on sekä ilmasto-, energia- että vesiensuojelutavoitteiden kannalta keskeistä.

– Maatalousmaat ovat yleensä hiilidioksidin lähteitä eivätkä nieluja. Maatalouden kehittäminen hiiltä sitovaan

Ympäristöneuvos Tarja Haaranen muistuttaa, että erittäin uhanalaisille luontotyypeille jokainen hoidon piiriin saatu hehtaari on tärkeä.

suuntaan sen sijaan voisi olla taloudellisesti kannattavaa ja sillä olisi suuri potentiaali hillitä ilmastomuutosta, mutta tämä ei vielä konkretisoidu ohjelman toimenpiteissä.

Perinnebiotooppien sopimusala vähentynyt

Luonnon monimuotoisuuden kannalta elintärkeiden perinnebiotooppien luontotyypeistä peräti 93 prosenttia on luokiteltu uhanalaisiksi. Uhanalaisista lajeista 22 prosenttia elää perinnebiotoopeilla. Tiedot käyvät ilmi luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnista.

Kuitenkin ympäristötuen piirissä olevien perinnebiotooppien sopimusala on viime vuosina vähentynyt, Haaranen kertoo.

– Tulevassa ympäristötueessa perinnebiotooppien alkuraivaamiseen ja aittaamiseen voi saada investointitukea, ja

perinnebiotooppien hoidosta voidaan tehdä sopimus viideksi vuodeksi.

Hoitotoimia voivat olla laidunnus, niitto, puiden ja pensaiden raivaus, vieraslajien poisto sekä lehtipuiden lehdestys.

– Olen tyytyväinen, että perinnebiotooppitukia voidaan jatkossakin maksaa viljelijöiden lisäksi myös rekisteröityneille yhdistyksille. Näille erittäin uhanalaisille luontotyypeille jokainen hoidon piiriin saatu hehtaari on tärkeä.

Luomu monipuolisemmaksi ja ketju tehokkaammaksi

Luomutuki on jatkossa oma ympäristötuesta erillinen tukimuoto, mutta sen sisältö vastaa nykyistä luomutukea.

– Olisi tärkeää, että myös maaseudun kehittämisohjelman yritys- ja hanketuilla tuettaisiin hallituksen lu-

muohjelman tavoitteita kuten luomutuotannon monipuolistamista ja koko luomuruokaketjun kehittämistä. Tavoitteena tulisi olla luomutuotteiden jalostuksen, markkinoinnin ja viennin tehostaminen sekä myös pienimuotoisen elintarvikejalostuksen ja myynnin mahdollisuuksien parantaminen

Byrokratia voi keventyä mutta pysyy

Monet viljelijät valittavat paisunutta byrokratiaa. Paisuvan paperityön, jatkuvien tarkastusten, kovin pikkutarkkojen ehtojen ja jatkuvan sanktioiden uhkan sanotaan olevan suurin uhka työssäjaksamiselle.

Haaranen mukaan tavoitteena on ollut järjestelmän yksinkertaistaminen. Ympäristötueessa on toimenpiteistä luotu laajempia kokonaisuuksia ja tietyissä sopimuksissa paperityötä on pystytty keventämään.

– Mutta EU:n edellyttämä valvonta kuitenkin säilyy jatkossakin ja aiheuttaa varmasti paineita ja lisätoita viljelijöille.

Turvetuotanto ja kaivokset ovat uhka puhtaille järville. Kuva: Lea-Elina Nikkilä

Politiikkaa lyhyesti

Kaksi MEViläistä eurovaaliehdokkaiksi

Vihreä liitto on nimennyt kaksi Maaseutu- ja erävihreiden jäsentä puolueen eurovaaliehdokkaiksi. Istuvan europarlamentaarikon **Tarja Cronbergin** lisäksi ehdolla on myös MEVin puheenjohtaja **Anne Bland**. Cronbergin kampanjapäällikkönä toimii **Sallamaari Muhonen** ja Blandin **Tuija Brax-Mertanen**.

Vihreät saivat aluepoliittisen ohjelman

Syksyllä 2013 vihreiden puoluevaltuuskunta hyväksyi aluepoliittisen ohjelman, jonka tekovaiheessa käytiin varsin paljon keskustelua maaseutu-

kaupunki-asetelmasta. Pitäkö sanaa ”aluepolitiikka” käyttää? Onko ”alueiden politiikka” vapaampi siltarumpu-politikoinnin taakasta? Pitäisikö ylipäätään tehdä aiheesta ohjelma? Lopulta iltatyöryhmän ja muutamien äänestysten jälkeen ohjelma hyväksyttiin.

Poliittinen ohjelma etenee valmistelussa

Mielenkiintoisimpia asioita, jotka tulevat keväällä käsittelyyn, on Vihreiden poliittinen ohjelma. Poliittisen ohjelman tai tarkemmin poliittisen tavoiteohjelman laatiminen käynnistyi ison työryhmän toimesta jo syksyllä, mutta vauhti kiihtyi heti vuoden alussa ja jäsenistön kommentteille ohjelmaluonnos tulee helmikuussa.

Ohjelman tavoitteena on toimia vihreiden työkaluna tulevissa edus-

kuntavaaleissa ja mahdollisissa hallitusneuvotteluissa. Vihreät haluavat nostaa esiin äänestäjiä kiinnostavia ja puolueelle keskeisiä tavoitteita. Maaseudun asukkaita koskettavat monet linjaukset niin biotalouteen, liikenteeseen, energiaan kuin hyvinvointiin ja yhdenvertaisuuteen. Luonnon ja ympäristön näkökulmasta keskeisimmiksi asioiksi ovat nousseet tämän hetkessä luonnoksessa ilmastomuutoksen pysäyttäminen ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen.

Talvivaara pitää hereillä

Pelonsekaisella ihmetyksellä on jo pitkään seurattu Talvivaara-tarinaa. Uusia kaivoksia silti suunnitellaan kiihtyvällä vauhdilla. Kaivostoiminta, myös turpeenkaivu vaatii tiukempaa luvitusta ja valvontaa. Syksyn ”Tal-

vivaarasta ydintalveen” -kaivosseminaarissa Rovaniemellä käytiin kiinnostavaa keskustelua mm. siitä, voiko tulevaisuudessa sosiaalisten vaikutusten arviointi olla apuna sovitettaessa eri intressiryhmien – erityisesti paikallisyhteisöiden – näkemyksiä paremmin yhteen.

Vihreille kevään aikana kaksi teemaohjelmaa

Ilmasto-ohjelma on valmisteilla useammassakin vihreiden elimessä. Puolueessa halutaan koota kaikki osaaminen ja poliittinen tahto mukaan hillitsemään ilmastomuutosta. Tarkoitus on selvittää, miten tehdään hilleton Suomi vuonna 2050.

Työllisyysohjelma etsii vastausta ajankohtaiseen kysymykseen, mistä löytyvät työpaikat tälle ja ensi vuosikymmenelle.

TÄSSÄ TYÖSSÄ ON AVUKSI. JOS ON PIENENÄ IHAILLUT PEPPI PITKÄTOSSUA

”Minä ja muut Euroopan parlamentin vihreät työskentelemme sosiaalisesti ja ekologisesti vastuullisen EU:n puolesta. Vihreät äänestävät kaikista parlamentin ryhmistä yhtenäisimmin - ympäristön ja kansalaisten puolesta. Vihreiden kannattajilla on siis huomattava kuluttajansuojattu Euroopan parlamentissa muihin ryhmiin verrattuna - saat sellaista politiikka, mitä olet äänestänytkin.”

SATU HASSI

Ilmastonsuojelun konkari
Ympäristövaliokunnan vihreiden koordinaattori Euroopan parlamentissa.

Katso, miten mepit ovat äänestäneet Euroopan parlamentin täysistunnossa: www.satuhassi.fi
Seuraa toimintaani myös: www.twitter.com/satuhassi ja www.facebook.com/satuhassi

Eurooppa kohtaa maaseudulla

Euroopan tulevaisuus rakennetaan vihreän talouden avulla. Maaseutu on vihreän talouden veturi ja tärkein luonnonvara. Se on myös EU:n strategioiden ja monen politiikanalan yhteinen nimittäjä ja toimintojen kohde. Metsät, suot, mineraali- ja vesivarat ovat maaseutua - ja sieltä ruokakin on lähtöisin. Ei yksin EU:n linjaukset, vaan myös sinun valintasi kuluttajana ohjaavat taloutta suuntaan, joka arvostaa eläimiä ja koko ympäristöä. Vain kestävät ratkaisut kelpaavat, niillä luodaan uutta työtä ja pelastetaan planeetta.

Tule mukaan!

Tarja | maaseudun asukas ja metsänomistaja jo usean vuosikymmenen ajan, Euroopan parlamentin jäsen - kansainvälisesti omalta kylältä

Pidetään yhteyttä

www.tarjacronberg.fi
www.twitter.com/tarjacronberg
www.facebook.com/tarjacronberg

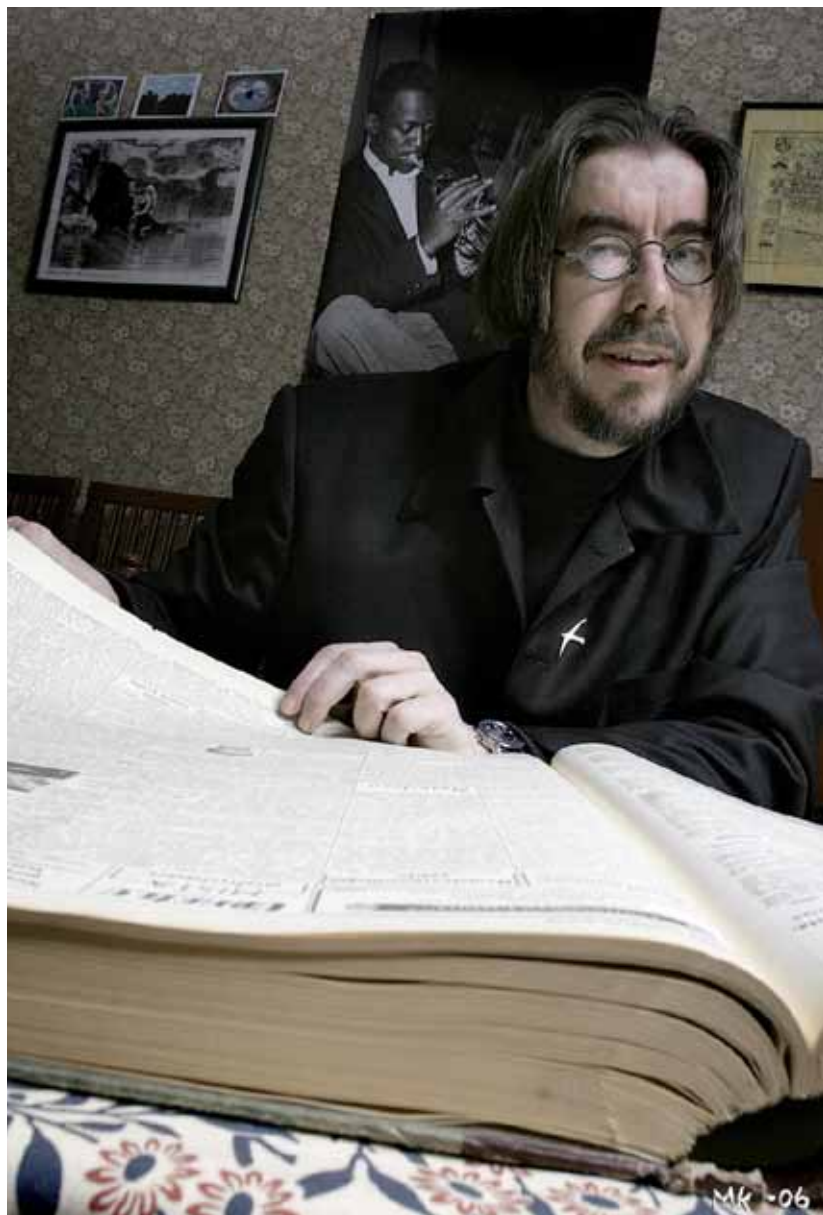
Vieraskolumni

Maaseutu-
manifesti

Suomessa liikkuu metropolivaltion aave. Pohdinnat maaseudusta osana suomalaista yhteiskuntaa ovat niukkoja. Tulevaisuuden oletetaan piirtyvän muutamien suurkeskittymien kautta. Niiden ulkopuolisia alueita ei koeta kiinnostaviksi tai tarpeellisiksi. Tällainen katsanto on lyhytnäköinen ja kansallisten etujemme vastainen. On käynnistettävä syvähenkinen keskustelu siitä, minkälaiseen yhteiskunnalliseen kysyntään Suomen maaseutu pystyy vastaamaan.

Yhteiskunnalliseen kysyntään vastaaminen tiivistyy maaseutupääoman käsitteeseen. Sen keskeinen sisältö on edelleen ruuantuotanto. Ihmisten pitää syödä, ja maaseudulla on valmiudet vastata tähän kysyntään. Tämä itsestäänselvyys on jälleen iskostettava yleiseen tietoisuuteen. Turvallinen ruoka ja ympäristön huomioon ottaminen ovat nousevia yhteiskunnallisia suuntia. Niihin voi suomalainen maaseutu vastata tarjoamalla lähellä tuotettua ja terveellistä ruokaa.

Maaseutupääoman ydintä ovat myös uusiutuvat energialähteet. Maaseutumme luonnonvara- ja tuotantoperustan kautta on mahdollista synnyttää maailmanluokan biotalous, joka kehrää hajautetusti sähköä ja lämpöä sekä jalostaa puuta ennen näkemättömiksi uusiksi tuotteiksi. Hajautetun energiamallin kehittäminen vastaa yhteiskunnan kysyntään ja synnyttää maaseudulle tuhansia työpaikkoja. Samalla hajautettuun energiantuotantoon liittyvä osaaminen vastaa globaaliin kysyntään ja biotaloudesta voi kehittyä merkittävä

suomalainen vientituote. Ilman maaseutupääoman käyttämistä ja kehittämistä tämä ei toteudu.

Maaseutupääoman tähdellistä sisältöä ovat myös maaseudun tarjoamat virkistys- ja asumismahdollisuudet. Paikallinen osaaminen voidaan muuntaa maaseutuasumista tukeväksi toimeliaisuudeksi, jossa on mahdollisuuksia monenlaiselle

pienyrittäjyydelle. Maaseudun maisemallisten mahdollisuuksien ja väljyyden hyödyntäminen maankäytön suunnittelussa luovat edellytykset uuden maaseudun yhteisöille, joissa tiivis yhdyskunta sekä lähienergiaan ja lähiruokaan perustuvat ratkaisut lisäävät uuden maaseutuasumisen ja joustavien työjärjestelyjen kysyntää.

Maaseutuympäristön mahdol-

lisuuksia oivaltamattomat ja kaupunkikeskeiset kaavoituskäytännöt voidaan muuttaa ja kehittää uuden kylän valovoimainen malli. Maaseutuympäristön tarjoamat mahdollisuudet luoville ympäristöille ja sitä kautta uusille yrityksille ovat maaseutupääoman huonosti tunnistettu osa-alue.

Maaseutupääomaa ovat myös ihmisenmittaiset hallintoratkaisut ja esimerkiksi kylätoiminnan edustama yhteistoiminnallisuus. Kansalaiset kaipaavat elämältään turvallisuutta ja ennustettavuutta. Ongelmien yllättäessä on tärkeää tietää, kenen puoleen kääntyä. Maaseudulla on edelleen voimissaan kanssakäymisen kulttuuri, jossa kansalaiset, paikallispoliitikot ja viranhaltijat tuntevat toisensa. Tällainen asetelma on vahvuus. Tätä maaseutupääoman osa-aluetta sopisi soveltaa myös käynnissä olevassa kuntataudistuksessa, jonka tavoitteena tulee olla lähivaikeuttamiseen perustuvat turvalliset paikallisyhteisöt. Niiden periaatteiden määrittelyssä voidaan ottaa oppia maaseutupääoman paikallisyhteisöperinteestä. Toisaalta on jaksettava huomata, ettei maaseutupääoman ihmisenmittaisuutta kannata rapauttaa, koska se on ollut yksi suomalaisen menestystarinan kulmakivi. Suomen pärjäämisen perustavanlaatuisuudet eivät ole muuttuneet. Tämä on edelleen pienten paikallisyhteisöjen maa.

Maaseutupääoma on monipuolinen kokonaisuus maaseudun aineellisia ja aineettomia voimavaroja. Sen vaaliminen edistää suomalaisen yhteiskunnan kysyntälähtöistä menestystä ja lisää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Maaseutupääoman ystävät, liittykää yhteen!

Hannu Katajamäki
Aluetieteen professori
Vaasan yliopisto

Vihreä maa

Maaseutu- ja erävihreät ry:n
julkaisu

Toimituskunta:
Eero Karisto (vast.)
Anne Bland
Tapio Mattlar
Lea-Elina Nikkilä

Taitto:
Vuorenkylän tietotupa/
Tapio Mattlar

Paino:
Alma Manu,
Tampere

Maaseutu- ja erävihreät ry.

Vihreä liitto ry:n jäsenjärjestö

www.maaseutujaeravihreat.fi
fb: maaseutu- ja erävihreät

Puheenjohtaja:
Anne Bland
040 852 5656
anne@annebland.fi

Varapuheenjohtaja:
Mika Flöjt

Sihteeri/rahastonhoitaja:
Eija Luostarinen

Jäsenvastaava:
Lea-Elina Nikkilä
0400 131 826
mevi.vihreat@gmail.com

LIITY JÄSENEKSI!

**Maaseutu- ja erävihreiden
jäsenyys on kannanotto elävän
maaseudun puolesta.**

Yhdistyksen tarkoituksena on mm:

– Yhdistää vihreästä maaseudusta kiinnostuneita ihmisiä
– Edistää toiminnallaan luonnon monimuotoisuutta; ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävästä maa-, metsä- ja porotalouden yleisiä edellytyksiä sekä eränkävintä

– Edistää koko Suomen luonnon, maaseudun ja ihmisten elinvoimaa ja vaikuttaa hyvän elämän, tasavertaisten ja uusien palvelujen sekä yritystoiminnan kehittämiseen
– Edistää kylien ja kyläyhteisöjen kulttuuria, omatoimisuutta ja lähidemokratiaa
– Edistää lähi- ja luomutuotantoa sekä eettistä eläintuotantoa
– Tukea toiminnallaan maaseudun vihreiden verkostoitumista

www.vihreat.fi/liity-jaseneksi